

De kijk van Stichting RIONED op ontwikkelingen in de sector

Riolering: steeds meer een onderlegger

(foto: GAW | stichting RIONED)

Het werk in de openbare ruimte kan meeliften op ongeveer de helft van de rioolinvesteringen, zoals het graven van sleuven.

Begin dit jaar droeg Hugo Gastkemper na 22 jaar het directeurschap van Stichting RIONED over aan Hilde Niezen. Deze wisseling van de wacht komt op een moment dat er veel is bereikt maar ook stevige opgaven wachten. We lopen ze door met de uitgetreden en de aangetreden directeur.

Stichting RIONED is in 1986 opgericht uit zorg over de kwaliteit en instandhouding van het rioleringsstelsel. ‘Terecht’, stelt Gastkemper. ‘De governance was destijds niet op orde. Er was geen gemeentelijke zorgplicht vastgelegd voor afvalwater, hemelwater en grondwater, geen planverplichting en te weinig geld voor instandhouding. En de kennisbank voor stedelijk water bestond nog niet. Tegelijkertijd kwam er meer aandacht voor milieuaspecten, vooral rond de emissies van afvalwater in het buitengebied en overstort.’ Gastkemper vervolgt: ‘In 2008 en de jaren erna kregen we te maken met de bankencrisis. Daardoor kwam er extra

aandacht voor efficiency en betaalbaarheid. En rond dezelfde tijd werden de gevolgen van klimaatverandering zo ernstig, vooral door steeds heviger buien, dat we ons rioolstelsel erop moesten gaan aanpassen.' Gastkemper is tevreden over wat er op al deze dossiers is bereikt. 'De governance is geregeld, de milieupgaven zijn geregeld, er is structureel 300 miljoen euro besparing op jaarbasis gerealiseerd en we doen veel tegen wateroverlast als gevolg van de klimaatverandering.'

Complexer spel

Tevreden achterover leunen is echter niet aan de orde voor Stichting RIONED. Want de klimaatextremen nemen onverminderd toe en behalve piekbuien en langere natte perioden hebben we nu ook rekening te houden met droogteproblemen. 'Het spel is complexer geworden', zegt Gastkemper. 'Voorheen moesten de opvangbekkens zo leeg mogelijk zijn, nu moeten ze op het juiste moment leeg óf zo vol mogelijk zijn.'

Voor de oude en nieuwe directeur is het vanwege de hier geschetste ontwikkelingen vanzelfsprekend om een prominente rol voor de rioolsector te zien in het waterbeheer, maar de buitenwereld associeert riolering vooral met het afvoeren van vervuild water en dat weer schoonmaken. 'Dat is ook een belangrijke taak', zegt Gastkemper, 'maar waterbeheer is vanwege de nieuwe opgaven steeds belangrijker geworden voor de sector, zeker in stedelijk gebied.' Niezen vervolgt: 'We lopen nu tegen de smallere taakopvatting van vroeger aan, bijvoorbeeld doordat relatief schoon én vervuild water door een en hetzelfde stelsel gaan. Zeker met de grotere volumes door klimaatverandering geeft dat soms hoofdbrekens. Het is complexer maar daardoor ook interessanter geworden. Met RIONED proberen we daarin de juiste kennis te ontwikkelen zodat op basis daarvan de juiste keuzes gemaakt kunnen worden.'

[foto Rob Hermans/Stichting RIONED]

Uitgetreden directeur Hugo Gastkemper en aangetreden directeur Hilde Niezen.

Gunstig voor de openbare ruimte

Het bredere taakveld van de rioolsector betekent ook dat het een prominentere plek in de openbare ruimte inneemt. En dat is gunstig voor de openbare ruimte, stelt Gastkemper. 'Riolering is een van de kostbaarste assets in de openbare ruimte en daarmee een belangrijke financiële onderlegger. Als een riolering moet worden vervangen, gaat ongeveer de helft van de rioolinvesteringen naar het openbreken van de weg, het graven van een sleuf en het weer herstellen van de weg. Dat zijn ingrepen waar de gehele openbare ruimte van profiteert en waardoor de werken als geheel efficiënter kunnen worden uitgevoerd. Het is daarbij wel essentieel dat de regie en zeggenschap bij één eigenaar berust: de gemeente. Ik pleit er daarom sterk voor om dat ook zo te regelen bij warmtenetten, die fors worden uitgebreid de komende jaren. De grote investeringen die dat met zich meebrengt, kunnen dan gebundeld worden en benut worden voor het verbeteren van de openbare ruimte.'

En ook hier weer: het wordt er niet eenvoudiger op, benadrukt Niezen. 'Warmtenetten hebben ook ruimte in de ondergrond nodig, net zoals warmte- en koudeopslag, verzwaring van het elektriciteitsnet, en ook bomen krijgen steeds meer de ruimte die ze nodig hebben om goed te groeien en gezond te zijn. Met al die ver-

schillende ruimtegebruikers, hun specifieke eisen en het onderling afstemmen daarvan, is dat tevens een serieus informatievraagstuk. Ik zie met tevredenheid dat de rioleringswereld ook hier zijn rol pakt, onder meer met het uitbrengen van het Gegevenswoordenboek Stedelijk Water (GWSW), dat Stichting RIONED heeft ontwikkeld en samen met kennisplatform CROW wil uitbreiden naar een standaard voor de hele openbare ruimte. We letten erop dat niet alleen de rioolsector maar ook andere sectoren ermee uit de voeten kunnen.' Gastkemper vult aan: 'Ook hier moeten gemeenten regie en eigenaarschap krijgen over de gegevens, de onbelemmerde beschikbaarheid voor relevante partijen en het borgen van privacy.'

Riool- én waterzorgheffing

Het mag duidelijk zijn dat de rioolwereld de laatste decennia steeds meer naar buiten is getreden en een steeds breder taakveld bestrijkt; een ontwikkeling die onverminderd doorgaat. Dat de VNG de Modelverordening Rioolheffing vorig jaar heeft verbreed tot de Modelverordening Riool- en Waterzorgheffing past uitstekend bij deze ontwikkeling. Het geeft de rioolsector meer zekerheid waardoor het zich met verve op het bredere taakveld kan richten. En daarmee ook Stichting RIONED en haar nieuwe directeur een stevige basis bieden. ✨